

אמנות

תיאטרון

הגולם

המרכז הישראלי של המכון הבינלאומי לענייני תיאטרון, גוף בו מאוגדים כל תיאטרונים ישראל, החליט השנה להשתלב בפעולות המכון, להקדיש שבוע, ביום התיאטרון העולמי, ערב לתיאטרון הקלאסי, בו יוצגו קטעים נבחרים של מחזאים קלאסיים כמו אוריפידיס, שקספיר, מולייר וז'ולר.

אדם אחד החליט להתייחס אל העניין כאל בדיחה טובה. ומאחר שבכל בדיחה טובה מספרת על אנגלי, גרמני, צרפתי ויוחני, שי נפגשו במקום אחד, מוכרח להופיע גם יהודי, די, שאל האיש: איפה היהודי? מדוע לא מציגים יצירה של מחזאי קלאסי יהודי? אפשר היה להתייחס אל השאלה עצמה כאל בדיחה, לולא שאלה עלידי גרשון ז'ק, יושב ראש המועצה הציבורית לתרבות ו"אמנות שליד משרד החינוך. לז'ק, אחד הקוראים מיסארים המפאייים על ענייני התרבות ב"ארץ, ששר החינוך מתייעץ בו ושומע לו, בין השאר, גם בקשר להקצבות ותמיכות לתיאטרונים, מוכרחים להתייחס ברצינות.

בניגוד לדעתם נאלצו תיאטרונים ישראל ל"הוריד מהתכנית קטע מתוך אילוף הסוררת לשקספיר, להציג במקומו קטע מתוך הגולם למחזאי היהודי-רוסי ליוויק.

השאלה "מה להגולם ולתיאטרון הקלאסי?" היא שאלת-הם, באותה מידה כמו השאלה: מה לגרשון ז'ק ולתרבות?

אופרטה בלי מוסיקה

המלכה והמורדים (הבימה; מאת אוגו בטי; בימוי: מנחם גולן) באים ללמד שאישיותו ואופיו של אדם הם קנה המידה האמיתי להערכתו ולא מעמדו החברתי. כדי להמחיש תגלית גדולה זו בחר אוגו בטי, משורר ומחזאי איטלקי שכיהן במשך מחצית יובל כשופט פלילי ברומא, בזוגה לגיבורת המחזה. על רקע מהפכה סרולטרית, המתחוללת בארץ אלמונית, שם רודפים המורדים אחרי המלכה הבורחת, הופך בטי זוגה ל"מלכה ומלכה לזוגה.

המלכה (פנינה פרח) והזוגה (מרים זוהר) נקלעות יחד לחבורת פליטים, הנעצרת עלי ידי המורדים על הגבול היצאנית, המגלה ראשונה את זהותה של המלכה המחופשת, חושבת תחילה להתנכל לה, בשיתוף פעולה עם מאהבה המתורגמן (אבנר חוקיהו). אולם ברצף האחרון מתעוררים בליבה רגשות אנושי, היא מחפה על המלכה ומגלמת את תפקידה בפני קומיסאר המורדים (ישראל בקר). כאשר היא רוצה לחזור בה, כבר מאוחר מדי. גורל המלכה נכפה עליה, היא מקבלת אותו ומצדיקה את תוארה החדש.

אין מקום לדמיון. הטריק של גילום כל התכונות האגולות דוקא בדמות שהיא סמל הנחיתות החברתית — הזוגה — הוא נדוש ומאלץ. אולם המחזה הוא גרוע גם בלאו הכי.

בטי, ששאב השראה מתוך המשפטים ש"נערכו לפניו, בנה אומנם את המחזה לפי כל כללי התיאטרון. יש בו התפתחות דרמטית נכונה ושפע, אפילו עודף, של אירועים על הבמה.

מוטיב אחד חוזר ללא הפסק: שום דמות אינה כפי שהיא נראית לכאורה — המלכה מתגלה כזוגה, הזוגה כמלכה. המלוכני מתגלה כמורד וגנרל המורדים האידיאליסטי כמטומטם, המתורגמן הוא בעצם נוכל וה"פליטים הם השופטים.

אולם למרות כל אלה נשאר הקהל אדיש למתרחש על הבמה, כי כשרונות הספרותי של בטי, לפחות כפי שהוא מתבטא במחזה זה, הוא חיוור, נסיונות ההתחכמות שלו תפלים, אוצר מילותיו מצומצם, והוא ממלא את חסרון האיכות בכמות.

המלל הוא כל כך פשטני עד שאינו משאיר כל מקום לדמיונו של הצופה, ואחד מיסודות התיאטרון — הקשר בין השחקן לצופה, הולך לאיבוד לגמרי. בסופו של דבר זוגה המחזה לאופרטה ללא מוסיקה.

המשך מחנה פנש. המחזה, שנועד להחזיר את מרים זוהר אל הבמה, מחזיר אותה ברגל ימין, זוהר מגלמת את היצירה, אנית רק במשחק רגליים ובעישון סיגריה, בכל היתר — היא מלכה מהרגע הראשון. אם כי משחקו מלודרמטי יתר על המידה ואינו מעורר אהדה לדמות שהיא מעלה. בקר כחוקר, נראה כאילו הוא ממשיך את תפקידו מתנה טנש וחוקיהו ממשיך לשחק את המלך מבגדי המלך של אלויני. סירבול ומלאכותיות מציינים את כל המשחק, ואשם בכך, לא מעט, הבמאי.



תל אביב

שלם לעירך מיסין

כחודש 30



עיריית תל אביב-יפו



חודש מארס הוא המועד האחרון לתשלום המסים לעיריית תשלומים מתקבלים בכל הבנקים בעיר ובשניפי הגביה של העירייה

תשבץ העולם הזה 1281

זהו נסיוני הראשון בחיבור תשבצים, כותבת רינה זילברשטיין בת השש"ע עשרה מחולון. הדבר עלה בידי ערב אחד, עת ישבתי על מרפסת ביתי, כשעל שולחני מפחרים ספרי עזר ומחוק. אז נחה עלי רוח היצירה והרי לפניכם תשבצי — לשבט או לחסדי. תמונה לא שלחתי. פשוט, אין לי תמונה מוצלחת.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13	12	11		10
	19		18	17	16		15	
		24		23	22		21	20
	28		27		26		25	
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
	43		42		41		40	39
	47		46		45		44	
				52	51		50	49
				57	56	55		54
				60				59

הנצחון (24) מספר (26) בשפע (28) זקן. (29) סוחר. (31) קוטר של כלי ירייה. (32) הסית את אדם ותוהו. (35) קפל הליכה ל"צולע. (37) צעצוע ילדים. (38) נושא על כתפיו את העולם. (40) עני. (41) יהיה. (43) מערכת. (45) הלך המאוזן. (46) אילץ. (47) הואיל. (49) הלך היממה. (52) קיר מים. (54) נפטר מהעולם. (56) נמשך בין שתי נקורות. (58) נאכר באשמת ריגול. עני. (57) מאוחדות. (59) על חופי שוכנת ארצנו. (60) אנם שסביבתו הופנוה לאחרונה.

מאונד: (1) ירדת הלירה. (2) נהר באפריקה. (3) תושב. (5) צח. (6) ארגון פעולות. (7) מלת גות. (8) תערוכת. (9) צפור שיר. (15) אופן דיבור המביע התרגשות. (16) קהל. (18) עוסק בטכניקה. (23) אית יונית. (53) אומות מאוחדות. (57) עני. (58) בתוכו. (59) על חופי שוכנת ארצנו. (60) אנם שסביבתו הופנוה לאחרונה.

מאונד: (1) ירדת הלירה. (2) נהר באפריקה. (3) תושב. (5) צח. (6) ארגון פעולות. (7) מלת גות. (8) תערוכת. (9) צפור שיר. (15) אופן דיבור המביע התרגשות. (16) קהל. (18) עוסק בטכניקה. (23) אית

חיסול משכנות-עוני

בתכנית העירייה להקים השנה 1000 דירות לחיסול משכנות העוני.

אתה רואה לשיכונך שלך, העירייה רואנת לחיסול משכנות העוני בעיר כולה! היה שותף לפעולותיה -

פקידים! תלמידים! סטודנטים!

הרשמו עוד היום לקורס החדש ל-

קצרות

עברית ו/או אנגלית (שני חודשים, פעמיים בשבוע) ב"אולפן גרג" (GREGG). המנהל: ת. בריקמא (קמפינסקי) **תל אביב:** רחוב גורדון 5. **חיפה:** בבית-הספר "במעלה", רחוב שמריהו לוי 30. **הצלה מוכשת!**

המנוי

קיבלת חשבונך, נא פרע אותו בהקדם.

לאשה בהריון

המתנה הנאה ביותר: ספרו של פרופ' אשרמן **"לקראת אמהות"** להשיג ככל חנויות הספרים